



24.1.2025

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

Viite: Yleissopimus 24.8.2000, 53/612/2000; laki ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008); laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012)

Asia: Tulossopimus rakennustuoteasetuksen, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain mukaisesta markkinavalvonnasta vuonna 2025

Tulossopimus

Me allekirjoittaneet sopijaosapuolet olemme sopineet seuraavan tulossopimuksen rakennustuotteiden markkinavalvonnasta vuodelle 2025. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sitoutuu suorittamaan EU:n rakennustuoteasetuksen (EU) N:o 2024/3110, rakentamislain (751/2023), eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008) mukaista markkinavalvontaa vuonna 2025 liitteenä olevien Rakennustuotteiden markkinavalvonnan toimintasuunnitelman ja Tuotteiden ekologisen suunnittelun ja energiamerkinnän markkinavalvonnan toimintasuunnitelman vuodelle 2025 mukaisesti.

Ympäristöministeriö varaa osaltaan toimintaan yhteensä 1 271 000 euroa. CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvontaan on käytettävissä 751 000 euroa, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain mukaiseen valvontaan 340 000 euroa sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain mukaiseen valvontaan 160 000 euroa. Tämän lisäksi rakennustuoteyhteyspisteen toimintaan on käytettävissä 20 000 euroa. Vuodelta 2024 on jäänyt käyttämättä 244.249,98 euroa rakennustuotteiden markkinavalvontaan ja tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja



energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain mukaiseen valvontaan varattua rahoitusta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) raportoi ympäristöministeriölle tällä sopimuksella osoitetun määrärahan käytöstä 31.01.2026 mennessä.

Ympäristöministeriön puolesta:

Ylijohtaja

Teppo Lehtinen

Hallitussihteeri
Rakennukset ja rakentaminen-yksikkö

Kirsi White

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston puolesta:

Pääjohtaja

Annika Kutilainen

Johtaja

Jaakko Kuustonen

LIITTEET

1) Rakennustuotteiden markkinavalvonnan toimintasuunnitelman vuodelle 2025, päivätty 22.1.2025

2) Tuotteiden ekologisen suunnittelun ja energiamerkinnän markkinavalvonnan toimintasuunnitelma vuodelle 2025, päivätty 22.1.2025

Tiedoksi: Työ- ja elinkeinoministeriö

22.1.2025

Dnro Tukes
1088/00.01.03/2025

RAKENNUSTUOTTEIDEN MARKKINAVALVONNAN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2025

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) vastaa rakennustuoteasetuksen (EU 305/2011) soveltamisalaan kuuluvien rakennustuotteiden sekä eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012) annetun lain (tuotehyväksyntälaki) markkinavalvonnasta vuonna 2025 tämän toimintasuunnitelman mukaisesti.

Valvonnan kohteena ovat ympäristöministeriön, sisäministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan kuuluvat rakennustuotteet, joille on annettu vaatimuksia rakennustuoteasetuksessa tai rakentamislaisissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä.

Rakennustuotteiden markkinavalvonnan perusteena on rakentamislaki (751/2023) 154 §. CE-merkittävien rakennustuotteiden markkinavalvonnassa noudatetaan myös EU:n markkinavalvonta-asetusta (EU 2019/1020).

1. Tehtävät

Valvotaan, että markkinoille saatetut rakennustuotteet täyttävät niitä koskevat eurooppalaiset ja kansalliset vaatimukset ja eivätkä ne aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle turvallisuudelle, ympäristölle tai omaisuudelle.

Viestitään markkinavalvonnasta ja tuotteisiin liittyvistä vaatimuksista valmistajille ja tuotteita edustaville tahoille hyödyntäen verkkosivuja, oppimisympäristöjä, toimialayhdistyksiä ja suorienviestinnän keinoja. Viestitään havaituista turvallisuusriskeistä ja yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista loppukäyttäjille ja sidosryhmille.

Kehitetään ja ylläpidetään yhteistyötä kunnallisiin rakennusvalvontaviranomaisiin ja muihin viranomaisiin. Ylläpidetään yhteyksiä kansallisiin ilmoitettuihin laitoksiin ja suomalaisen eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä myöntävään laitokseen sekä rakennusalan etujärjestöihin.

Osallistutaan rakennustuotteiden kansallisiin toimiala- ja standardisointityöryhmiin sekä Euroopan unionin rakennustuotteiden AdCo kokouksiin sekä aktiivisesti sen alatyöryhmiin, ja vaikutetaan markkinavalvonnan kehittymiseen Euroopan unionin alueella.

Huolehditaan markkinavalvonnan henkilöstön asiantuntemuksesta ja pätevyyden ylläpidosta sekä resurssien riittävydestä. Pidetään luentoja rakennusalan ja sidosryhmien tilaisuuksissa ja koulutuksissa.

Rakennustuotteiden valvonta kuuluu Tukesin tuoteyksikön ammattilaistuetteet-ryhmään. Ammattilaistuetteet-ryhmän yhteisiä valvonnan tavoitteita ohjaavat myös tuoteyksikön asettamat tavoitteet. Tuoteyksikön vuoden 2025 tavoitteet perustuvat Tukesin strategiaan sekä kansalliseen markkinavalvontastrategiaan.

1.1. Rakennustuotteiden markkinavalvonta

Asiakirjavalvonta

Asiakirjavalvonta toteutetaan suorittamalla ensin tuoteryhmän markkinakartoitus. Kartoituksen tarkoituksena on löytää mahdollisimman laajalti valvonnan kohteena olevan tuoteryhmän valmistajia, valtuutettuja edustajia, maahantuojia ja/tai jakelijoita. Rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden asiakirjoista tarkastetaan vähintään suoritustasoilmoitus ja CE-merkintä. Hankkeesta ja tuoteryhmästä riippuen tarkistetaan myös ilmoitetun laitoksen sertifikaatti ja/tai testausraportit, sekä käyttö- ja asennusohjeita. Asiakirjavalvontahankkeen tulokset huomioidaan valittaessa tuotteita testattavaksi.

Vuonna 2025 proaktiivisen valvonnan kohteina ovat tuoteryhmät:

- Vedeneristeet
- Lämmöneristeet (alkanut 2024)
- Metalliset järjestelmäsavupiiput, tulisijat ja valmissaunapaketit
- Betoniruuvit
- Uusiokiviainekset (EEJ-betoni)
- Erotinjärjestelmät (optio)
- LVL-puutuotteet, liimapuupalkit ja sormijatkettu puutavara

Lisäksi valvontaa tehdään reaktiivisten ilmoitusten perusteella eri tuoteryhmille.

Testaus

Testattavat tuotteet valikoituvat riskiperustaisesti ja satunnaistestien. Riskiperustaisuutta arvioidessa huomioidaan, kuinka tuoteryhmä vaikuttaa rakennuskohteen perusominaisuuksiin, tuotteen myyntivolyymit, mahdolliset Tukesille tulleet ilmoitukset tai huomiot kentältä ja asiakirjavalvonnassa havaitut huomiot.

Vuonna 2025 testattavat tuoteryhmät (suunnitelma):

- Paloikkunat (hanke alkanut 2024)
- Kiviaines (testaukset tehty 2024, raportointi ja tiedotus 2025)
- Vedeneristeet
- Uusiokiviainekset (EEJ-betoni)
- Rakenteellisiin puuliitoksiin tarkoitetut ruuvit
- Vähähiilinen sementti
- Paloeristeet
- Vesikalusteet
- JACOP 2025 Construction products, lämmöneristeiden valvontaprojekti (Komission rahoittama osuus). Lisäksi toteutetaan lämmöneristeiden kansallisesti toteutettu valvontahanke.

Vuonna 2024 aloitettiin valmistelemaan CPR Adcossa sovittua markkinavalvontahanketta, jossa valvottavaksi tuoteryhmäksi valittiin lämmöneristeet. Perusteina kyseisen tuoteryhmän valintaan oli useammasta jäsenmaasta saadut havainnot puutteista dokumenteissa ja alkutestauksessa sekä testauksissa havaitut puutteet. Eristeillä on myös merkittävä vaikutus rakennusten energiatehokkuuteen ja rakennusten paloturvallisuuteen. Hankkeessa testataan eristeiden lämmönjohtavuutta ja palo-ominaisuuksia. Hankkeessa testataan ja tarkastetaan dokumentit viiden eri standardin mukaisesta eristeestä (mineraalivilla-, EPS-, XPS-, lastuvilla- ja solulasieristeet). Suomen lisäksi hankkeeseen osallistuu 9 maata, lisäksi muutama muu maa raportoi yhteisesti aiemmin tehdyistä hankkeistaan. Vuoden 2024 loppupuolella

varmistui, että komissio on hyväksynyt hankesuunnitelman ja hanke alkoi virallisesti. Hankkeeseen kuuluvat testaukset on tarkoitus toteuttaa vuoden 2025 aikana.

Vuonna 2024 toteutettiin tutkimushanke, joka keskittyi vähähiiliseen betonirakentamiseen, tarkastellen aiheeseen liittyvää säädös- ja standardipohjaa erityisesti tuotteiden vaatimustenmukaisuuden ja markkinavalvonnan näkökulmasta. Hankkeessa laadittiin myös kirjallisuus- ja tutkimuskatsauksia, joissa koottiin yhteen aiempien tutkimusten ja hankkeiden tuloksia. Vuoden 2025 alussa valmistuu hankkeen loppuraportti, jossa kootaan yhteen sen keskeiset havainnot. Vuoden 2025 aikana toteutetaan hankkeen yhteydessä suunniteltu testaushanke, jossa tullaamaan testaamaan ja vertaamaan erilaisia vähähiiliseksi sementtituotteita.

Kenttävalvonta

Kenttävalvonnalla tarkoitetaan toimijoiden luona tapahtuvaa valvontaa esimerkiksi valmistajan tuotannossa tai jakelijoiden myymälässä. Kenttävalvonta voi kattaa näytteidenottoa, asiakirjojen tai merkintöjen tarkistamista sekä toiminnanharjoittajan neuvontaa.

Vuonna 2025 kenttävalvontaa suoritetaan yllä mainittujen valvonnan kohteena olevien tuoteryhmien myymälä ja valmistajakäynnillä.

1.2 Viestintä ja neuvonta

Vaatimustenvastaisista tuotteista ilmoitetaan kansallisesti Tukesin verkkosivulla (vaarallisetuotteet.fi) ja kansainvälisesti Euroopan markkinavalvontarekisterissä (ICSMS).

Toiminnanharjoittajia ja loppukäyttäjiä neuvotaan valmentavasti, ohjaten heitä oikeille tiedonlähteille ja huolehtien ajantasaisista verkkosivuista ja viestintämateriaaleista. Neuvontaa ja ohjaustyön palautetta seurataan, analysoidaan ja tarvittaessa prosessit päivitetään. Vastuullista toimintaa edistetään riskiperusteisella valvonnalla sekä suunnitellulla ja oikein kohdennetulla viestinnällä.

Tukesin rakennustuotteita koskevat verkkosivut päivitetään vastaamaan uutta ja päivitettyä lainsäädäntöä. Sivuston käytettävyyteen ja selkokieleen kiinnitetään erityistä huomiota. Verkkosivuille kootaan tietoa toiminnanharjoittajille, rakennushankkeiden toimijoille ja loppukäyttäjille uudesta rakentamislaista, rakennustuoteasetuksen päivityksistä sekä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen (GPSR) vaikutuksista.

Uuden rakennustuoteasetuksen käyttöönotto koskee koko tiimiä, ja asiantuntijoilla tulee olla valmiudet neuvontaan ja opastukseen toiminnanharjoittajille. Tätä varten järjestetään sisäisiä työpajoja ja valmistellaan oppimismateriaalia yrityksille. Toimialan neuvonta ja ohjaus ovat keskeisessä asemassa vuonna 2025. Myös uuden rakentamislain vaikutukset markkinavalvonnassa huomioidaan toiminnanharjoittajien ja loppukäyttäjien neuvonnassa ja opastuksessa.

Asetus vastavuoroisesta tunnustamisesta on edelleen huonosti tunnettu alalla, ja Tukesilta pyydetään usein lausuntoja erilaisten sertifikaattien kelpoisuudesta. Vuoden 2025 aikana tavoitteena on tehostaa ja yhtenäistää vastavuoroisen tunnustamisen periaatteiden ymmärtämistä toiminnanharjoittajien ja viranomaisen keskuudessa. Lisäksi tiivistetään yhteistyötä muiden EU-maiden markkinavalvojen kanssa osaamisen, yhteisten käytäntöjen ja tiedonvaihdon parantamiseksi.

Neuvonnassa on havaittu, että toiminnanharjoittajien on vaikea löytää tietoa rakennustuoteasetuksen alaisista yhdenmukaisista tuotestandardeista. Aiemmin käytössä ollut ja hyvin toimiva "tönö" lopetettiin muutama vuosi sitten Tukesin verkkosivu-uudistusten myötä. Vuonna 2025 aloitetaan selvitystyö mahdollisuuksista kehittää uudelleen "tönö":ä ja siihen liittyvää materiaalia.

Tukesissa kehitellään uutta aikaisempaa laajempaa oppimisympäristöä, joka on nimetty Tukes-kampukseksi. Rakennustuotetiimi osallistuu sekä yleiseen kehitystyöhön että sisällön tuotantoon osaltaan. Ensimmäinen rakennustuotteita koskeva koulutus käsittelee rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja sitä mitä toiminnanharjoittajan tulee tietää ja tehdä saattaessaan rakennustuotetta markkinoille. Alkuvuodesta 2025 tullaan julkaisemaan Talousvesituotteiden turvallisuus -koulutus, jossa kerrotaan laajasti uuden juomavesidirektiivin vaatimuksista ja sen suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön.

Tukesin rakennustuotteisiin kohdennetun viestinnän ja neuvonnan vuodelle 2025 suunniteltuja toimenpiteitä ovat:

- Uutiskirjeiden laadinta ja julkaisu kuntien rakennusvalvonnoille
- Parvekekaiteiden vuonna 2024 tehdyn tutkimuksellisen testaushankkeen tulosten tiedottaminen
- Viestintää uuden rakennustuoteasetuksen ja muiden uusien säädösten vaikutuksista tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen markkinavalvonnan näkökulmasta
- Tiedotteet valvontahankkeiden havainnoista
- Liittyvän oppimisympäristön (Tukes Kampus) ja materiaalien valmisteleminen ja julkaisu
- Verkkosivupäivitys.

1.3 Toimiala- ja sidosryhmätyö

Toimijoiden vastuullisuuden edistämiseksi pyritään lisäämään suurten hankintaorganisaatioiden hankintaosaamista erityisesti rakennustuotteiden osalta. Tavoitteena on varmistaa, että hankinnoissa hyväksytään ainoastaan vaatimustenmukaisia tuotteita. Vuonna 2024 käynnistetyssä hankkeessa keskitytään ostajien tietoisuuden lisäämiseen tuotteisiin kohdistuvista vaatimuksista sekä niiden osoittamismenetelmistä. Näihin seikkoihin pyritään kiinnittämään huomiota jo hankinta-asiakirjojen laatimisvaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa hanke kohdistetaan kuntiin ja kaupunkeihin, jotka muodostavat merkittävän hankintasektorin. Saatujen kokemusten pohjalta laaditaan jatkossa neuvonta- ja koulutusmateriaalia myös suurille rakennusliikkeille.

Rakenteellisen puutavaran, etenkin LVL-tuotteiden asiakirjavalvontaa tehdään yhteistyössä tullin kanssa. Alustavan suunnitelman mukaisesti tullille tulee seuraamaan tietyllä aikavälillä kolmansista maista tulevien tuotteiden määriä ja toimittamaan näiden mukana tulevat asiakirjat Tukesille.

Kehitetään yhteistyötä Kaupan liiton ja Rasi ry:n (rakennus- ja sisustustarvikekaupan alalla toimivien yhteisöjen ja elinkeinoharjoittajien yhdistys) kanssa. Rasi Ry:n kautta Tukesille kehitetään mahdollisuus tiedottaa valvontahavainnoista suoraan jakelijoille ja maahantuojoille.

Tulisijojen- ja savupiippujen RIL Roadshow 2024-25 "Tulisijalämmityksen paloturvallisuus suunnittelusta käyttöön jatkuu 2025. Kiertueen tarkoituksena on lisätä vakuutusyhtiöiden, rakennusvalvonnan, pelastuslaitosten, suunnittelijoiden ja loppukäyttäjien tietoisuutta tulisijoja koskevista määräyksistä sekä turvallisesta asentamisesta ja käytöstä.

Yhteistyötä jatketaan aktiivisesti toimialajärjestöjen kanssa osallistumalla sidosryhmätapahtumiin, pitämällä esityksiä ja toimialan ohjeiden ja oppaiden laadinnassa, aktiivisesti standardoinnin seurantaryhmiin, alan tapahtumiin ja seminaareihin. Jatketaan yhteistyötä STUKin, Väylän, Pelastusopiston, ELY-keskusten, kuntien, pelastuslaitosten ja rakennusvalvonnan sekä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa.

Yhteistyö Tampereen korkeakouluyhteisön kanssa jatkuu. Tampereen ammattikorkeakoulussa käydään säännöllisesti pitämässä luentoja, joissa eri vuosikurssien tekniikan opiskelijoille kerrotaan rakennustuotteiden markkinavalvonnasta ja tuodaan Tukesin toimintaa tutuksi.

1.4 Toiminnan kehittäminen

Riskiperustainen lähestymistapa on toiminnan perusta, jotta resurssit ja toimenpiteet voidaan kohdentaa oikeassa mittakaavassa. Valvontakohteiden ja valvonnan suunnittelun tueksi tarkistetaan ja päivitetään riskienarviointityökaluja. Valvontaprosessissa ja toimenpiteissä huomioidaan sekä markkinavalvonta-asetuksen että rakennustuoteasetuksen mukaiset riskienarvioinnit.

Suomi osallistuu Adco WG1 -työryhmään (Risk Assessment), jossa kehitetään rakennustuotteisiin parhaiten soveltuvaa riskienarviointityökalua. Työkalun kehitystyö ja testaus jatkuvat vuonna 2025. Lisäksi kehitetään työkaluja riskiperustaisen valvonnan suunnittelun tueksi.

Asiakaslähtöisyyttä parannetaan ja valvontaa sekä neuvontaa tehostetaan kehittämällä ja standardisoimalla prosesseja, käsittelemään eri kanavista tulevia yhteydenottoja mahdollisimman tehokkaasti, kehittämällä tehtävähallintaa ja vakiomalla prosesseja.

Toimitaan aktiivisesti Tukesin yhteisessä tuotevalvontatiimissä kehittäen yhteisiä markkina-valvontaprosessiin liittyviä toimintatapoja ja työkaluja sekä markkinavalvonta-asetuksen tulkintoja.

Uuden rakennustuoteasetuksen yhdenmukainen soveltaminen sekä toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu edellyttävät yhtenäisiä tulkintoja asetuksen vaatimuksista. Tämän vuoksi yhteistyö Adcon kanssa on asetettu korkealle prioriteetille. Suomi osallistuu Adcon WG6-työryhmään, jossa käsitellään asetusten soveltamista ja tulkintoja.

Osallistutaan aktiivisesti markkinavalvontaviranomaisten yhteisen markkinavalvonta-alustan (Manta) kehitykseen ja testikäyttöön.

Kiertotalouden kehitystä seurataan erityisesti rakennustuotteiden uudelleenkäytön, markkina-valvonnan ja standardoinnin näkökulmista. Tiimi osallistuu rakentamisen kiertotalouden verkostoitumistapahtumiin pysyäkseen ajan tasalla alan tuotekehityksestä. Tavoitteena on hallita uudentyyppisten tuotteiden markkinoille tulo reaaliaikaisen seurannan avulla.

Tukes on myös aktiivisesti mukana EU:n uuden juomavesidirektiivin täytäntöönpanossa yhteistyössä ympäristöministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sidosryhmien kanssa (DWD kansallinen tukiryhmä) ja olemme myös mukana komission työryhmässä valmistele-massa ohjetta toiminnanharjoittajille juomavesidirektiivin täytäntöönpanon tueksi.

2. Resurssit

Rakennustuotetiimi kuuluu Tukesin Tuotteet- yksikön ammattilaistuohteet ryhmään. Rakennustuoteasetuksen mukaisesti CE-merkittyjen ja lain eräiden rakennustuotteista soveltamisalaan kuuluvien rakennustuotteiden markkinavalvonnan resurssit ovat n. 5,5 htv ylitarkastajia, lisäksi ryhmässä toimii yksi johtava asiantuntija tiiminvetäjänä. Vuonna 2024 alkaneen projektin määräaikainen resurssi loppuu tammikuussa 2025. Ryhmän esihenkilönä toimii Ammattilaistuohteet- ryhmän ryhmäpäällikkö. Yhteistyötä tehdään tiiviisti koko Tukesin sisällä ennen kaikkea paloturvallisuustuotteiden, ekosunnittelu- ja talousveden kanssa kosketuksessa olevien tuotteiden markkinavalvontaa tekevien henkilöiden kanssa sekä myös kemikaaliyksikön tuotevalvontaa tekevien henkilöiden kanssa. Lainsäädäntöön ja vaativiin tapauksiin tarvittaessa käytetään Tukesin yhteisiä juristeja.

3. Rakennustuoteyhteyspiste (PCPC)

Rakennustuoteyhteyspiste on lakisääteinen neuvontapalvelu, joka antaa talouden toimijoille ja toisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille pyynnöstä tietoa kansallisesta rakentamista koskevasta lainsäädännöstä. Yhteyspiste vastaa yhteydenottoihin 15 työpäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut pyynnön.

Uusi rakennustuoteasetus tulee aiheuttamaan muutoksia rakennustuoteyhteyspisteen toimintaan.

4. Yhteistyö ympäristöministeriön kanssa

Ympäristöministeriön ja Tukesin välistä valvonnan seuranta ja tiedonvaihtoa sekä keskustelua jatketaan lainsäädännön vaikutuksesta markkinavalvontaan, rakennustuotteiden vaatimustenmukaisuuteen ja niistä aiheutuviin mahdollisiin turvallisuuspuutteisiin ja standardien soveltamiseen liittyvistä linjauksista ja yksityiskohdista. Rakennustuotteiden standardeissa tai ilmoitettujen laitosten toiminnassa havaitut epäkohdat tuodaan ministeriön tietoon. Lisäksi osallistutaan ministeriön tukiryhmien toimintaan.

5. Suunnittelu ja raportointi

Tukes tulee toimittamaan 28.2.2026 mennessä YM:lle kertomuksen vuoden 2025 toiminnastaan.

Tukes tulee toimittamaan YM:lle vuoden 2026 toimintasuunnitelmaehdotuksen ja päivitetyn kuluarvion vuosille 2026-2029 31.1.2026 mennessä tai erikseen sovittavana ajankohtana.

Tukes raportoi YM:lle toimintavuoden 2025 aikana, jos toiminnassa ilmenee merkittäviä poikkeamia toimintasuunnitelmaan tai kulumenoarvioon nähden.

YM informoi Tukesia, jos toimintavuoden aikana ilmenee syytä poiketa toimintasuunnitelmasta.

22.1.2025

Dnro Tukes:
1088/00.01.03/2025

TUOTTEIDEN EKOLOGISEN SUUNNITTELUN JA ENERGIAMERKINTÖJEN MARKKINAVALVONNAN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2025

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) huolehtii ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EY) sekä vaiheittain voimaan astuvan ekosuunnitteluasetuksen (EU) 2024/1781, ja energiamerkintäasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/1369) ja näiden nojalla annettujen tuotekohdistusten asetusten markkinavalvonnasta vuonna 2025 tämän toimintasuunnitelman mukaisesti. Valvonnan kohteena ovat ympäristöministeriön (YM) sekä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hallinnonalaan kuuluvat tuoteryhmät, joille on annettu vaatimuksia Euroopan komission toimesta.

Markkinavalvonnan perusteena on laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008), jäljempänä ekosuunnittelulaki. Komissio julkaisee tuotekohdistetut asetukset ja ne ovat jäsenvaltioissa sovellettavaa lainsäädäntöä sellaisenaan. Tällä hetkellä ekosuunnitteluun liittyviä asetuksia on voimassa 32 tuoteryhmälle ja energiamerkintään liittyviä 16 tuoteryhmälle.

Yleisesti asetuksissa rajoitetaan mm. energiankulutusta sekä vaaditaan tiettyjä merkintöjä ja ohjeistusta laajalle joukolle teknisiä laitteita. Asetuksien uudelleentarkasteluissa pyritään myös ottamaan huomioon kiertotalouden näkökulmat. Markkinavalvonnalla pyritään tukemaan talouden toimijoita saattamaan markkinoille vain vaatimustenmukaisia tuotteita sekä poistamaan markkinoille päässeet vaatimusten vastaiset tuotteet. Näin voidaan toteuttaa lain tarkoitusta, eli edistää kestävästä kehityksestä parantamalla energiatehokkuutta ja ympäristönsuojelun tasoa. Näin voidaan myös varmistaa toiminnanharjoittajien tasapuoliset kilpailuolosuhteet Suomen markkinoilla.

1 TEHTÄVÄT

1.1 Valvonta

Tukes valvoo, että markkinoille saatetut ekosuunnittelulain soveltamisalaan kuuluvat tuotteet vastaavat niitä koskevien tuoteryhmäkohtaisten asetusten vaatimuksia.

Valvontaa tehdään riskiperusteisesti ja takavuosina se on kohdistunut pääasiassa kuluttajatuotteisiin, ja niiden maahantuojaan ja jakelijoihin. Suomalaisen valmistajien kanssa markkinavalvontatoimet ovat olleet pääasiassa neuvontaa ja opastusta.

Valvontakäynneillä tiedotetaan ja neuvotaan tarpeen mukaan nykyisistä ja tulevista vaatimuksista. Valvontakäyntejä toteutetaan sähkölaitteiden turvallisuus-, EMC-, RoHS- ja energiamerkintävalvonnan kenttävalvontakäyntien yhteydessä sekä tarvittaessa myös erillisinä käynteinä.

Tukes teettää LVD-testien yhteydessä mittauksia tuotteiden lepotilan tehonkulutuksesta. Vuonna 2024 tämä tehtiin n. 40 tuotteelle. Arvio vuoden 2025 seulontatesteistä on vähintään 60. Seulonnan perusteella ei tehdä tuotteen vapaata liikkuvuutta rajoittavia päätöksiä, vaan sen perusteella saadaan perusteltu syy pyytää valmistajalta tai maahantuojalta selvitys vaatimusten täyttymisestä. Epäselvissä tapauksissa mittaukset tehdään testauslaitosten toimesta. Tarvittaessa käytetään laissa säädettyjä keinoja vaatimustenvastaisten tuotteiden poistamiseksi markkinoilta.

Markkinoita rajoittavista päätöksistä kerrotaan kansallisesti Tukesin verkkosivuilla (vaarallisetuotteet.fi) ja kansainvälisesti Euroopan markkinavalvontarekisterissä (ICSMS). Näitä ei ole viime vuosina tehty. Päätökset edellyttäisivät neljän tuoteyksilön testauttamista (1+3 malli), joka ei ole tarkoituksenmukaista, koska yksi testi voi maksaa 20.000 euroa ja yleensä maahantuojat tekevät korjaavat toimet heti ensimmäisestä testituloksesta kuultuaan, jotta he säästyvät ylimääräisiltä testikuluilta.

Vuonna 2025 tavoitteena on saattaa loppuun vuonna 2024 alkaneet testausprojektit:

- JAHARP2022-projekti, jossa testataan ammattikylmälaitteita ja pyykinpesukoneita (TEM) ja pellettitakkoja (YM)
- ENERTP2020-projekti, jossa testataan sähköliesiä ja liesituulettimia (TEM) sekä 5–15 kW vesi-ilmalämpöpumppuja (YM)
- NORDSYN-testausprojekti vesi-ilmalämpöpumpuille (YM), pohjoismaiden yhteinen testausprojekti
- JACOP2024-projekti, jossa testataan sähkömoottoreita (TEM) ja ilmanjäähdytyslaitteita (YM)
- EEPLIANT4-projekti, jossa testataan näyttöjä (TEM)
- Tukesin oma testausprojekti vesipumpuille (YM)

Vuonna 2025 tavoitteena on aloittaa seuraavat testausprojektit:

- Tukesin oma testausprojekti lämminvesivaraajille tai vedenlämmittimille (YM)
- ENERTP3-projekti, jossa testataan 100 kW-200 kW jäähdytyslaitteita (YM)
- Vuonna 2025 on myös suunniteltu alkavaksi uusi Nordsynin rahoittama testausprojekti, jonka tuoteryhmä on vielä avoinna.

Testausprojektien lisäksi teemme:

- Energiamerkintävalvontaa myymälöissä, tavoitteena 2500 tuotetta
- Ennakoon ilmoitetut valvontakäynnit
- Energiamerkintävalvontaa verkkokaupoissa
- Asiakirjoihin perustuvaa valvontaa.

1.2 Viestintä ja neuvonta

Ekosuunnittelulaista ja sen vaatimuksista viestitään edelleen vuonna 2025. Ekosuunnittelun ja energiamerkintöjen omia internetsivuja (www.ekosuunnittelu.info) päivitetään yhteistyössä Energiaviraston kanssa tarpeen mukaan. Toiminnanharjoittajille annetaan neuvontaa puhelimitse, sähköpostilla, uutiskirjeellä sekä Tukesin ja sidosryhmien tapahtumissa ja tilaisuuksissa esitelmöimällä sekä webinaarien muodossa. Kenttätarkastajat jakavat toiminnanharjoittajille kenttävalvontakäyntiensä yhteydessä tietoa energiamerkinnoista.

Vuoden 2025 aikana keskitytään edelleen viestimään uudesta ekosuunnitteluasetuksesta, sekä tapauskohtaisesti tuotekohtaisista asetuksista. Etenkin uusi paikallisten tilälämmittimien asetus on herättänyt kysymyksiä. Mahdollisesti järjestetään tuoteryhmäkohtaisia webinaareja ja verkkokauppaan liittyvä webinaari.

Vuoden 2025 aikana Tunnen tuotteeni -järjestelmä on päivittymässä pedagogisemmaksi Tukes Kampukseksi. Tukes Kampus tulee sisältämään oppaan aloittelevalle sähkötuotteiden myyjälle, ja siinä käsitellään myös ekosuunnittelu- ja energiamerkintävaatimuksia.

1.3 Tutkimus- ja kehitystoiminta

Osallistutaan ekosuunnittelu- ja energiamerkintävalvojien eurooppalaisiin ja pohjoismaisiin yhteistyökokouksiin ja tapauskohtaisesti yhteistyöprojekteihin. Jatkovana projektina osallistutaan Nordsyn -yhteistyöhön (Pohjoismainen yhteistyö). Se sisältää useita aliprojekteja, jotka muotoutuvat vuoden aikana. Erityisesti AdCo- markkinavalvontakokouksissa keskustellaan EU-tason tutkimus- ja kehitystoiminnasta sekä lainsäädännön tulkinnasta.

Yhteistyötä jatketaan aktiivisesti kansallisten sidosryhmien kanssa. Valvontajärjestelmää sekä tehokkaita keinoja viestin välittämiseen kotimaisille toimijoille kehitetään entisestään.

Vuonna 2025 osallistutaan aktiivisesti kansallisen ekosuunnittelulain ja -asetuksen uudistustyöhön. Valvonnan tehostamiseksi toivotaan seuraamusmaksun lisäämistä hallinnollisiin toimenpiteisiin. Hallinnollisen sanktion käyttämistä puoltaa etenkin se, että hallinnollisen ohjauksen keinoja tai rikkomuksen takia määrättäviä muita hallinnollisia seuraamuksia ei voida pitää riittävinä tai tarkoituksenmukaisina, mutta rikkomusten laatu ei ehdottomasti edellytä rikosoikeudellisen järjestelmän käyttöä.

Osallistutaan valmisteluvaiheessa olevien ekosuunnittelu- ja energiamerkintäasetusten käynnösten tarkastusprosessiin ainakin YM:n tuotealueilla, tarvittaessa myös Energiaviraston tukena. Tällä pyritään varmistamaan, että varsinkin teknisten seikkojen käännökset ovat tarkkoja ja oikein.

2 TUOTERYHMIEN JAKAUTUMINEN TEM:N JA YM:N SUHTEEN

Liitteessä 1 on taulukoituna kaikki ekosuunnittelulain alaiset tuoteryhmäkohtaiset asetukset jaettuna niiden vastuuministeriöiden mukaan. Taulukossa on asetusten ensimmäisten vaatimusten voimaantumispäivä.

3 HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Markkinavalvonnassa hyödynnetään Tukesin laajaa markkinavalvontakokemusta sekä ammattitaitoista henkilöstöä. Ekosuunnittelu- ja energiamerkintöjen markkinavalvonnan suhteen tehdään yhteistyötä muun muassa Tukesin ammattilaistuoteryhmän kanssa. Testauksissa käytetään omia seulontalaitteita, sekä kaupallisia testauslaboratorioita. Osaamista laajennetaan osallistumalla sopiviin koulutuksiin ja seminaareihin.

4 RESURSSIT

Suunniteltu resurssi vuonna 2025 on yhteensä 4 htv:tä, joista 3 htv ylitarkastajilta ja kenttätarkastajilta 0,5 htv, sisältäen vuosille 2024–2025 käytössä olevan määräaikaisen 1 htv lisäresurssin. Loppuosa 0,5 htv muodostuu toimistohenkilöstön, hallinnon ja johdon työpanoksesta. Henkilöstö- ja yleiskulujen lisäksi kuluja syntyy matkustuksesta, tuotehankinnoista sekä kaupallisilla testauslaboratorioilla teete-

tyistä testauksista. YM:n osuus tuotteiden ekosuunnitteluvalvonnan rahoituksesta on vuonna 2025 300 000 € sisältäen erillisen määrärahan tuotteiden testaamiseen.

Liite 1. Tuoteryhmäkohtaiset toimeenpanosäädökset jaettuna vastuuministeriöiden mukaan

	Ekosuunnittelu			Energiamerkintä		
	asetus nro	tuotepääryhmä	voimaan	asetus nro	tuotepääryhmä	voimaan
Työ- ja elinkeinoministeriö	1275/2008	Lepovirtakulutus	7.1.2010	60/1996	Kuivaava pyykinpesukone	20.10.1996
	107/2009	Digiboksit	25.2.2010	203/1996	Kotitalouksien kuivaus- rummut	1.10.1996
	932/2012	Kotitalouksien kui- vausrummut	1.11.2013	895/1997	Kotitalouksien kuivaavat pyykinpesukoneet	1.2.1998
	617/2013	Tietokoneet ja tieto- konepalvelimet	1.7.2014	1052/2002	Sähköuunit	1.7.2003
	666/2013	Pölynimurit	1.9.2014	392/2012	Kotitalouksien kuivaus- rummut	29.5.2013
	801/2013 muutos	Lepovirtakulutus ja televisiot	1.1.2015	874/2012	Sähkölamput ja valaisimet	1.9.2013
	66/2014	Uunit, keittotasot ja liesituulettimet	20.2.2015	65/2014	Uunit ja liesituulettimet	1.1.2015
	548/2014 muutos	Muuntajat	1.7.2015	518/2014	Sähköinen energiamerkin- tä ja tuoteseloste	1.1.2015
	2015/1095	Ammattikäytön kylmä- ja pakastesäi- lytyskaapit	1.7.2016	2015/1094	Ammattikäytön kylmä- ja pakastesäilytyskaapit	1.7.2016
	2019/424	Serverit	1.3.2020	2019/2018	Kylmälaite myyntitoimin- nolla	1.3.2021
	2019/1782	Ulkoiset tehonläh- teet	1.4.2020	2019/2014	Pyykinpesukoneet	1.3.2021
	2019/1784	Hitsauslaitteet	1.1.2021	2019/2016	Kylmälaitteet	1.3.2021
	2019/2023	Pyykinpesukoneet	1.3.2021	2019/2015	Valonlähteet	1.9.2021
	2019/2024	Kylmälaite myynti- toiminnolla	1.3.2021	2019/2013	Näytöt	1.3.2021
	2019/2019	Kylmälaitteet	1.3.2021	2019/2017	Kotitalouksien astianpe- sukoneet	1.3.2021
	2019/2021	Näytöt	1.3.2021	2023/1669	Matka- ja älypuhelimet, sekä tabletit	20.6.2025
	2019/2022	Kotitalouksien asti- anpesukoneet	1.3.2021			
	2019/1781	Sähkömoottorit	1.7.2021			

2019/2020	Valonlähteet	1.9.2021
2023/1670	Matka- ja älypuhelimet, sekä tabletit	20.9.2023

	Ekosuunnittelu			Energiamerkintä		
	asetus nro	tuotepääryhmä	voimaan	asetus nro	tuotepääryhmä	voimaan
Ympäristöministeriö	327/2011	Puhaltimet	1.1.2013	626/2011	Huoneilmastointilaitteet ja -tuulettimet	1.1.2013
	206/2012	Huoneilmastointilaitteet ja -tuulettimet	1.1.2013	811/2013	Tilalämmittimet, yhdistelmälämmittimet ja kokoonpanot	26.9.2015
	547/2012	Vesipumput	1.1.2013	812/2013	Vedenlämmittimet, kuumavesisäiliöt ja kokoonpanot	26.9.2015
	622/2012 muutos	Kiertovesipumput	1.1.2013	518/2014	Sähköinen energiamerkintä ja tuoteseloste	1.1.2015
	813/2013	Tilalämmittimet ja yhdistelmälämmittimet	26.9.2015	1254/2014	Asuinrakennusten ilmanvaihtokoneet	1.1.2016
	814/2013	Vedenlämmittimet ja kuumavesisäiliöt	26.9.2015	2015/1187	Kiinteän polttoaineen kattilat	1.1.2020
	1253/2014	Ilmanvaihtokoneet	1.1.2016	2015/1186	Paikalliset tilalämmittimet	1.1.2018
	2015/1188	Paikalliset tilalämmittimet	1.1.2018			
	2015/1189	Kiinteän polttoaineen kattilat	1.1.2020			
	2015/1185	Kiinteän polttoaineen paikalliset tilalämmittimet	1.1.2022			
	2016/2281	Ilmalämmitys- ja jäähdytystuotteet, konvektorit	1.1.2018			